

Insolvence a rozhodčí řízení, incidenční spory

Režim přezkoumání vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím „příslušného orgánu“ se uplatní i pro vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem rozhodce nebo rozhodčího soudu. Možnosti popřít vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem nebrání ani to, že strany rozhodce případně výslovně pověří k tomu, že může spor rozhodnout podle zásad spravedlnost

Ustanovení § 231 insolvenčního zákona v žádném směru neřeší otázku platnosti právních úkonů posuzovaných při přezkoumání pohledávek popřenyých co do pravosti, výše nebo pořadí (lhostejno, zda vykonatelných) v insolvenčním řízení (neklade takovému přezkoumání žádné meze). Jeho cílem je pouze zajistit, aby otázka platnosti právního úkonu, jež je určující pro příslušnost majetku dlužníka do jeho majetkové podstaty nebo pro identifikaci závazků dlužníka, nebyla v průběhu insolvenčního řízení účelově vytěsňována (určovacími žalobami podle § 80 písm. c/ o. s. ř., podávanými u obecných soudů) mimo rámec procedur nastavených insolvenčním zákonem k řešení těchto otázek (aby např. nedocházelo k tomu, že incidenční spor o příslušnost určitého majetku do majetkové podstaty dlužníka, zahájený podáním vylučovací žaloby, bude blokován řízením vedeným u obecného soudu o určovací žalobě týkající se některé z otázek, již má v onom incidenčním sporu řešit insolvenční soud jako otázku předběžnou).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 392/2011, ze dne 31.7.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M. Š., MBA, MSc., jako insolvenční správce dlužníka R.N. Local a. s., proti žalovanému P. s. r. o., se sídlem v P., zastoupenému JUDr. L.L., advokátem, se sídlem v P., za účasti P. Group, s. r. o., se sídlem v K., jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalobce, zastoupeného Mgr. D.M., advokátem, se sídlem v O., o určení pravosti vykonatelné pohledávky, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 122 Cm 4/2009, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka R.N. Local a. s., se sídlem ve S.S., vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 27 INS 4239/2008, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. února 2010, č. j. 15 Cmo 250/2009-100, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. února 2010, č. j. 15 Cmo 250/2009-100, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobou podanou 9. března 2009 se žalobce (K. M., jako insolvenční správce dlužníka R.N. Local a. s.) domáhal vůči žalovanému P. s. r. o. (od 28. července 2009 za účasti PFA Group, s. r. o., jako vedlejšího účastníka řízení na straně žalobce) určení, že žalovaný nemá vůči dlužníku pohledávku ve výši 12.960.006,50 Kč, evidovanou v insolvenčním řízení vedeném u Krajského soudu v Plzni (dále jen „insolvenční soud“) pod sp. zn. KSPL 27 INS 4239/2008.

Žalobu odůvodnil tím, že:

1/ Usnesením ze dne 29. prosince 2008, sp. zn. KSPL 27 INS 4239/2008, zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka a ustanovil žalobce insolvenčním správcem dlužníka.

2/ Usnesením ze dne 4. února 2009, sp. zn. KSPL 27 INS 4239/2008-P1, rozhodl insolvenční soud o vstupu žalovaného do insolvenčního řízení na místo původního přihlášeného věřitele společnosti

Luštěnice s. r. o.

3/ U přezkumného jednání konaného dne 10. února 2009 popřel žalobce vykonatelnou pohledávku žalovaného co do pravosti, výše i pořadí.

4/ Vykonatelnost pohledávky žalovaného vyplývá z rozhodčího nálezu ze dne 20. prosince 2007, sp. zn. Rc 169/2007, vydaného rozhodcem JUDr. J. Š. (dále jen „rozhodčí nález“), založeného v insolvenčním spisu.

5/ Žalobce při přezkumu předaných podkladů zjistil, že pohledávka žalovaného vznikla na základě smlouvy o převodu cenných papírů - 100 kusů akcií společnosti A. Electronics a. s. (dále jen „společnost A“), uzavřené dne 5. listopadu 2007 mezi Ing. S. V. (dále jen „S. V.“) jako převodcem a dlužníkem jako nabyvatelem (dále jen „smlouva o převodu cenných papírů“).

6/ Dne 19. října 2007 bylo dlužníku (jako povinnému) doručeno usnesení ze dne 9. července 2007, č. j. 17 Nc 6479/2007-7, jímž Okresní soud v Sokolově (dále jen „exekuční soud“) nařídil exekuci.

7/ Smlouva o převodu cenných papírů tedy byla podepsána až po doručení usnesení exekučního soudu, přičemž žalobce dále zjistil, že v době jejího podpisu bylo (od 9. srpna 2007) usnesení exekučního soudu zapsáno v příslušném listu vlastnictví zastavovaných nemovitostí, takže S. V. mohl „tuto skutečnost“ (rozuměj existenci usnesení exekučního soudu) zjistit. Možnost a povinnost prověřit oprávnění dlužníka nakládat se svým majetkem měl před vyhlášením rozhodčího nálezu i rozhodce JUDr. Š..

8/ Smlouva o převodu cenných papírů je tedy od počátku neplatná vzhledem k ustanovení § 44 odst. 7 zákona č. zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, neboť v době jejího podpisu již dlužník nesměl nakládat se svým majetkem, tedy ani s nemovitostmi.

Vzhledem k předmětu činnosti dlužníka pak nelze nákup cenných papírů považovat za běžnou obchodní činnost. Jak S. V. tak rozhodce JUDr. Š. přitom mohli uvedené zjistit z veřejně dostupných zdrojů.

Rozsudkem ze dne 13. srpna 2009, č. j. 122 Cm 4/2009-50, určil insolvenční soud, že pohledávka žalovaného, přihlášená jako vykonatelná ve výši 12.960.006,50 Kč do insolvenčního řízení dlužníka, neexistuje (bod I. výroku). Dále rozhodl o nákladech řízení (body II. a III. výroku) a o soudním poplatku ze žaloby (bod IV. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Smlouvou o převodu cenných papírů převedl S. V. (jako převodce) na dlužníka (jako nabyvatele), 100 kusů akcií emitenta společnosti A za kupní cenu 1 milión Kč a 10 miliónů clearingových prostředků. Kupní cena byla splatná do 15 dnů od podpisu smlouvy. Ve smlouvě bylo dále sjednáno, že při prodlení s úhradou činí kupní cena 11 miliónů Kč a nastupují sankce v podobě smluvní pokuty ve výši 1 milión Kč a smluvního úroku ve výši 0,05 % denně z kupní ceny. K zajištění kupní ceny a sjednaných sankcí uzavřeli účastníci podle článku VI. smlouvy o převodu cenných papírů smlouvu o zřízení zástavního práva (dále jen „zástavní smlouva“) k nemovitostem v podílovém spoluvlastnictví dlužníka, zapsaným na listu vlastnictví číslo 405 v katastrálním území a obci P. u H., okres Ch. V článku VII. smlouvy o převodu cenných papírů byla sjednána rozhodčí doložka.

2/ Usnesením ze dne 9. července 2007, č. j. 17 Nc 6479/2007-7, nařídil exekuční soud ve prospěch oprávněného IV N., a. s. proti povinnému dlužníku exekuci pro pohledávku ve výši 12 miliónů Kč; provedením exekuce pověřil soudní exekutorku Mgr. P. F., která usnesení doručila povinnému dlužníku s účinky doručení dne 19. října 2007.

3/ Podle výpisu z listu vlastnictví číslo 405, z katastru nemovitostí pro Pardubický kraj, Katastrálního pracoviště Ch., bylo 13. srpna 2007 na základě usnesení exekučního soudu a navazujícího exekučního příkazu zahájeno řízení o záznamu poznámky a došlo k zaplombování podílu dlužníka na nemovitostech.

4/ Rozhodce JUDr. Š. vydal 20. prosince 2007 rozhodčí nález, jehož obsah je mezi účastníky

nesporný.

Na tomto základě dospěl insolvenční soud k závěru, že žaloba je důvodná, když neměl za významnou argumentaci žalovaného rozhodčím nálezem. Podle insolvenčního soudu nemůže rozhodčí nález nikterak zhojit neplatnost smlouvy o převodu cenných papírů, pakliže na tento úkon dopadá ustanovení § 44 odst. 7 exekučního řádu a jde tedy o úkon ze zákona neplatný.

Po doručení usnesení exekučního soudu (19. října 2007) nebyl dlužník oprávněn k úkonu, který zjevně přesahuje rámec obvyklého hospodaření. Pohledávku ze smlouvy o převodu cenných papírů, přihlášenou do insolvenčního řízení dlužníka, tudíž insolvenční správce správně popřel.

K odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v zamítavém výroku o věci samé a ve výroku o soudním poplatku a změnil jej ve výrociích o nákladech řízení (první výrok). Dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud měl rozsudek insolvenčního soudu za správný jak co do skutkových zjištění soudu, tak co do právní argumentace, s tím, že na jeho přesvědčivé odůvodnění lze odkázat.

Odvolací soud především nepokládal za důvodnou námitku, podle které soud v incidenčním řízení zahájeném k návrhu insolvenčního správce není oprávněn posuzovat předběžně (ne)platnost smlouvy o převodu cenných papírů uzavřené dlužníkem, která byla právním důvodem vydaného rozhodčího nálezu, nebyla-li podána žaloba na určení neplatnosti této smlouvy. To podle odvolacího soudu vyplývá z ustanovení § 231 odst. 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), které v incidenčním řízení dovoluje soudu zkoumat platnost právního úkonu, z něhož se odvíjí vykonatelná pohledávka.

Odvolací soud dodal, že na věc nedopadá ustanovení § 231 odst. 1 insolvenčního zákona, jelikož vykonatelný rozhodčí nález nebyl vydán v průběhu insolvenčního řízení a rozhodce v něm nerozhodoval o určení neplatnosti smlouvy o převodu cenných papírů. Ustanovení § 231 odst. 3 insolvenčního zákona se pak vztahuje jen na právní úkony relativně neplatné, zatímco neplatnost pro rozpor s § 44 odst. 7 exekučního řádu je neplatností absolutní a vyplývá přímo ze zákona.

Neobstojí ani námitka, že soud v incidenčním řízení o žalobě na popření existence vykonatelné pohledávky nemůže zkoumat platnost právního úkonu, z něhož vycházel rozhodce při vydání vykonatelného rozhodčího nálezu (který se rozhodnutím soudu v tomto řízení neruší). Rozhodnutí soudu v incidenčním řízení vedeném v průběhu insolvenčního řízení je rozhodnutím určovacím, sloužícím jen pro potřeby insolvenčního řízení a jeho smyslem je určit rozsah, v němž budou přihlášené pohledávky dlužníkových věřitelů uspokojeny; je-li rozhodnuto, že vykonatelná pohledávka žalovaného není po právu, nebude tato pohledávka v incidenčním (správně insolvenčním) řízení uspokojena.

Insolvenční zákon umožňuje popírat vykonatelné pohledávky v těch případech, kdy dlužník sám svou nečinností, ať již úmyslnou nebo nedbalostní, založil nárok věřitele za účelem jeho zvýhodnění oproti ostatním věřitelům. Právě o takový případ v této věci jde. Dlužník zůstal v rozhodčím řízení zcela nečinný, neplatnost smlouvy o převodu cenných papírů pro rozpor se zákonem neuplatnil a nevyužil ani práva podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve lhůtě stanovené v § 32 tohoto zákona.

Žalobce (insolvenční správce) nebyl účastníkem rozhodčího řízení, jež skončilo před zahájením insolvenčního řízení. Do vydání rozhodnutí o úpadku již marně uplynula lhůta k podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, která činí 3 měsíce od jeho doručení (rozhodčí nález nabyt právní moci 18. ledna 2008). Za této situace mohl insolvenční správce podle § 199 odst. 1 insolvenčního zákona

podat žalobu na popření vykonatelné pohledávky. V žalobě uplatnil (podle § 191 odst. 2 insolvenčního zákona) skutečnost, kterou dlužník neuplatnil v rozhodčím řízení, ač tak učinit měl a mohl. Žalobce se pak žalobou nedomáhá jiného právního posouzení věci, neboť rozhodce v rozhodčím řízení nezkoumal platnost smlouvy o převodu cenných papírů, která založila povinnost dlužníka plnit částku 12.960.006,50 Kč.

To, že výlučně dlužník způsobil absolutní neplatnost smlouvy, z níž žalovaný dovozuje vykonatelnou pohledávku (dlužník při uzavírání této smlouvy věděl, že je proti němu vedeno exekuční řízení a byl si vědom toho, že nemůže nakládat se svým majetkem), kdežto žalovaný tuto smlouvu uzavřel v dobré víře, nemůže vést k tomu, že soud v incidenčním řízení odepře žalobci právo založené mu insolvenčním zákonem.

Zásada obsažená v ustanovení § 5 písm. c/ insolvenčního zákona platí, jen nestanoví-li insolvenční zákon jinak (právě tím, že ve svých dalších ustanoveních upravuje právo insolvenčního správce popírat vykonatelné pohledávky, byť nabyté v dobré víře věřitelem dlužníka), uzavřel insolvenční soud.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolatel odvolacímu soudu především vytýká, že se nevypořádal se všemi jeho odvolacími námitkami. Tvrdí, že oba soudy se vůbec nezabývaly výhradou, podle níž má rozhodce pravomoc rozhodovat spor ze smlouvy o převodu cenných papírů podle zásad spravedlnosti a možnosti přezkoumávání procesu rozhodování rozhodce v „klasickém“ nalézacím řízení soudním, jež žádnými zásadami spravedlnosti ovlivňováno není. Rozhodce rozhodoval spor v souladu s pokynem smluvních stran podle zásad spravedlnosti a posuzoval i platnost smlouvy o převodu cenných papírů.

Povinnost posuzovat platnost právních úkonů jako otázku předběžnou mají jak rozhodci (v rozhodčím řízení), tak soudci (v klasickém soudním řízení). Rozhodce tak činí podle práva pro spor rozhodného (nevyplyvá-li z výslovných pokynů smluvních stran, že rozhoduje podle zásad spravedlnosti) a soudce podle platných a účinných ustanovení právních předpisů.

V této věci smluvní strany v rozhodčí doložce obsažené ve smlouvě o převodu cenných papírů výslovně stanovily, že rozhodce je oprávněn spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti, takže dovolateli není zřejmé, na jakém základě dospěly oba soudy k závěru, že rozhodce neposuzoval platnost smlouvy o převodu cenných papírů.

Výsledkem posuzování skutkového stavu věci, včetně posuzování platnosti právních úkonů, jež daly vzejít rozhodčímu řízení, je vydání pravomocného rozhodčího nálezu, jímž byla uložena povinnost k plnění žalovaného nároku.

Při rozhodování sporů v rozhodčím řízení podle zásad spravedlnosti je jediným kritériem pro rozhodnutí lidská spravedlnost tak, jak ji v každém jednotlivém případě chápe rozhodce podle jeho svědomí a vědomí. Proto není nic nezákonného na skutečnosti („nebo nutno jakéhokoli přezkoumávání“), že rozhodce dospěl k závěru, který je odlišný od kogentních ustanovení právních předpisů (zde ustanovení § 44 odst. 7 exekučního řádu, v tehdy účinném znění).

Odvolací soud se podle dovolatele nevypořádal náležitým způsobem ani s námitkou, že insolvenční správce je oprávněn uplatňovat jako důvody popření pravosti, pořadí nebo výše pravomocně

přiznané pohledávky pouze ty skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo rozhodnutí (míněno rozhodčímu nálezu). Důvodem popření pohledávky nemůže být jiné právní posouzení věci (§ 192 odst. 2 insolvenčního zákona in fine). To, zda je konkrétní právní úkon neplatný, je však otázkou právní, nikoli skutkovou; jde tedy o právní posouzení věci a jako takové je žalobce nesmí namítat jako důvod popření pohledávky a ani podat žalobu na určení, že pohledávka neexistuje.

Odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého se žalobce nedomáhá jiného právního posouzení věci, neboť rozhodce v rozhodčím řízení platnost nezkontroloval, proto není přiléhavé. Podle dovolatele je jednak zřejmé, že rozhodce zkontroloval platnost právního úkonu, jednak je rozhodnutí v obou případech (v rozhodčím řízení i v incidenčním řízení) založeno na právním posouzení věci (na posouzení platnosti smlouvy o převodu cenných papírů). Důvodem popření pohledávky bylo právě jiné právní posouzení platnosti smlouvy o převodu cenných papírů, což zákonem soudy zapovídá.

Vzhledem k uvedenému se (dle dovolatele) nelze ztotožnit se závěrem odvolacího soudu, že rozhodnutí soudu v incidenčním řízení má význam jen pro insolvenční řízení. I v průběhu insolvenčního řízení zůstává rozhodčí nález coby exekuční titul nezpochybněn, a na jeho základě probíhají exekuční řízení, takže je nezbytné postavit najisto, jakou povahu má rozhodčí nález vedle rozsudku obecného soudu o určení neexistence pohledávky a jakým způsobem a zda vůbec mají být v rámci insolvenčního řízení, respektive incidenčního sporu, opět přezkoumávány skutečnosti, o nichž již bylo rozhodováno v rozhodčím řízení.

Také je nutno postavit najisto, jakým způsobem vůbec má být pohledávka dovolatele na základě pravomocného a vykonatelného exekučního titulu, nadto zajištěného nemovitostmi dlužníka, uspokojována, budou-li vždy již vedle sebe existovat dvě soudní rozhodnutí, která se apriori vzájemně vylučují.

Dovolatel rovněž namítá, že odvolací soud se náležitě nevypořádal s jeho argumenty k postupu soudu při zkoumání neplatnosti právních úkonů podle ustanovení § 231 insolvenčního zákona, s tím, že odvolací soud se snaží svým výkladem ustanovení § 231 insolvenčního zákona rozšířit rozsah přezkoumávání právních úkonů v incidenčním řízení. Dovolatel míní, že ustanovení § 231 insolvenčního zákona je ustanovením kogentním, upravujícím postup soudu, takže je nemyslitelné, aby vznikaly nejednoznačnosti ohledně jeho výkladu a aby bylo aplikováno extenzívně.

Dovolatel vykládá označené ustanovení tak, že v řízení o určení neexistence pohledávky je soud oprávněn přezkoumávat neplatnost právního úkonu jen tehdy, když rozhodnutí o neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku dlužníka, bylo vydáno v průběhu insolvenčního řízení. Takovým rozhodnutím pak není insolvenční soud vázán (je oprávněn a povinen aplikovat ustanovení § 231 odst. 2 insolvenčního zákona a posuzovat neplatnost právního úkonu sám). Podle dovolatele nepřipouští insolvenční zákon výklad, podle kterého ustanovení § 231 odst. 2 insolvenčního zákona umožňuje přezkoumávat platnost právních úkonů obecně. Ustanovení § 231 odst. 2 insolvenčního zákona je navázáno výlučně na ustanovení § 231 insolvenčního zákona a to, že vznikají pochybnosti o jeho výkladu, plyne z odůvodnění napadeného rozhodnutí.

Dovolací argumentaci pak dovolatel uzavírá tím, že si „dovoluje odkázat na svá předchozí podání ve věci samé, která jsou součástí soudního spisu“.

Vedlejší účastník ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, s tím, že se ztotožňuje se závěry napadeného rozhodnutí. K dovolací argumentaci pak uvádí, že:

1/ Rozhodování rozhodců podle zásad spravedlnosti nemůže vést k obcházení zákona. (srov. Bělohávek, A. J.: Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. 1. vydání.

Praha: C. H. BECK, str. 206: „Rozhodci při rozhodování podle zásad spravedlnosti nesmí překročit rámec zásad právního řádu a společenského zřízení v místě řízení, tj. nesmí překročit především rámec těch norem, na jejichž dodržení je nutno v každém případě trvat.“). Princip ochrany práv třetích osob, v tomto případě ostatních věřitelů dlužníka (v exekučním řádu převtělený do generálního inhibitoria), k takovým zásadám českého právního řádu rozhodně patří.

Tvrzení dovolatele k posuzování (ne)platnosti smlouvy o převodu cenných papírů v rozhodčím řízení jsou účelová. V dovolání a ve vyjádření z 16. března 2009 uváděl, že platnost smlouvy posoudil rozhodce podle zásad spravedlnosti, kdežto v odvolání tvrdil, že „řízení před rozhodcem nebylo řízením určovacím, aby byla jednoznačně stanovena platnost nebo neplatnost předmětné smlouvy“. Z tvrzení dovolatele tedy není zřejmé, zda rozhodce posuzoval platnost právního úkonu.

2/ Insolvenční soud je oprávněn posuzovat (ne)platnost smlouvy o prodeji cenných papírů právě v rámci incidenčního sporu. „Není až tak podstatné, zda byla pohledávka založená na této smlouvě přiznána“, když insolvenční zákon umožňuje insolvenčnímu správci popřít i pohledávku vykonatelnou (a to i co do pravosti ve smyslu ustanovení § 193 insolvenčního zákona). Pro posouzení pravosti pohledávky je tedy nezbytné, aby insolvenční soud zkoumal, zda pohledávka vznikla a aby se tedy zabýval tím, zda smlouva, od které věřitel odvozuje svou pohledávku, byla platně uzavřena.

3/ Insolvenční soud má pravomoc přezkoumat v rámci incidenčního sporu pravost pohledávky, o které bylo judikováno rozhodčím nálezem. Opačný výklad by vedl k absurdnímu závěru, že ačkoli rozhodnutí věcně a místně příslušného soudu přezkumu insolvenčního soudu podléhá, rozhodnutí rozhodce nikoliv. Pro takový výklad nelze nalézt oporu v žádném ustanovení insolvenčního zákona. Podpůrně lze naopak odkázat na ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona, jehož dikce se neomezuje jen na rozhodnutí příslušného soudu.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného rozhodnutí je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. června 2010, tj. naposledy ve znění zákona č. [285/2009](#) Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro incidenční spory jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje řešení otázky dovoláním otevřené, tedy mezím popěrného práva u vykonatelné pohledávky. Potud jde zčásti o otázku dovolacím soudem beze zbytku nezodpovězenou a zčásti o otázku, jejíž řešení odvolacím soudem odporuje níže označené judikatuře Nejvyššího soudu.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Pro právní posouzení věci je pak rozhodný především obsah rozhodčího nálezu (mezi stranami nesporný), který ukládá dlužníku zaplatit V. Š. částku 11 miliónů Kč na kupní ceně, 1 milión Kč na smluvní pokutě a smluvní úrok z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 11 miliónů Kč za dobu od 22. listopadu 2007 do zaplacení, a to na účet advokáta žalobce (bod I. výroku) a nahradit V. Š. náklady řízení ve výši 766.314,- Kč (bod II. výroku).

Odůvodnění rozhodčího nálezu se zabývá (s kladným výsledkem) tím, zda je dána pravomoc rozhodce spor rozhodnout a ze smlouvy o převodu cenných papírů (jejího článku VII.) cituje pasáž, podle které strany pověřují rozhodce k rozhodnutí sporu podle zásad spravedlnosti a podle které se strany výslovně dohodly, že ústního jednání a odůvodnění rozhodčího nálezu není třeba. Dále již rozhodčí nález obsahuje jen odůvodnění, podle kterého:

„Rozhodce vydal dne 4. prosince 2007 usnesení Rc 169/2007-01, v němž vyzval žalovaného, aby se do 15 dnů ode dne doručení tohoto usnesení vyjádřil k podané žalobě a vylíčil všechny skutečnosti, na kterých zakládá svou právní obranu a svá tvrzení doložil konkrétními listinnými důkazy.

Pro případ, že by žalovaný nabízel žalobci smír, vyzval jej rozhodce, aby v podaném vyjádření navrhl jeho podmínky.

Žalovaný však na výzvu rozhodce nereagoval. Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu rozhodce podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. aplikovaného přiměřeně (§ 30 zákona o rozhodčím řízení) a 15 odst. 4 až 5 Jednacího řádu včas nevyjádří, a ani ve stanovené lhůtě nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává. O této skutečnosti byl žalovaný řádně poučen ve výše specifikovaném usnesení.

Rozhodce vzal z předložených důkazů za prokázané, že právní vztah mezi stranami sporu vznikl na základě smlouvy o převodu cenných papírů ze dne 5. listopadu 2007.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto s ohledem na ujednání mezi stranami sporu, jakož i na ustanovení 20 odst. 1 Poplatkového řádu rozhodců sdružených u Rozhodčího soudu České republiky (dále jen „Poplatkový řád“), podle kterého je rozhodce oprávněn uložit účastníkovi, který ve sporu neměl úspěch, úplnou náhradu nákladů vynaložených protistranou.“

Podle ustanovení § 199 insolvenčního zákona insolvenční správce, který popřel vykonatelnou pohledávku, podá do 30 dnů od přezkumného jednání u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty soudu (odstavec 1). Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci (odstavec 2). V žalobě podle odstavce 1 může žalobce proti popřené pohledávce uplatnit pouze skutečnosti, pro které pohledávku popřel (odstavec 3).

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení insolvenčního zákona již v době přijetí insolvenčního zákona a později (s výjimkou doplnění nadpisu pod označení paragrafu od 31. března 2011) nedoznalo změn.

Dle ustanovení § 44 odst. 7 exekučního řádu po doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů,

vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb, udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinný porušil tuto povinnost, je neplatný.

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení exekučního řádu od přijetí exekučního řádu do 31. října 2009.

Podle ustanovení § 25 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění účinném do 31. prosince 2007 (tj. naposledy ve znění zákona č. [245/2006](#) Sb.), pro věc rozhodném se zřetelem k době vydání rozhodčího nálezu (20. prosince 2007), rozhodčí nález musí být usnesen většinou rozhodců, vyhotoven písemně a alespoň většinou rozhodců podepsán. Výrok rozhodčího nálezu musí být určitý (odstavec 1). Rozhodčí nález musí obsahovat odůvodnění, ledaže se strany dohodly, že odůvodnění není třeba; to platí i o rozhodčím nálezu vydaném podle § 24 odst. 2 (odstavec 2). Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem pro spor rozhodným; mohou však spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti, avšak jen tehdy, jestliže je k tomu strany výslovně pověřily (odstavec 3).

Nejvyšší soud úvodem podotýká, že pro dovolací přezkum je právně bezcenná ta část dovolací argumentace, ve které dovolatel odkazuje „na svá předchozí podání ve věci samé, která jsou součástí soudního spisu“. Již v usnesení ze dne 29. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 4405/2008, uveřejněném pod číslem 30/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (které je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu), totiž Nejvyšší soud vysvětlil, že odkaz dovolatele na obsah podání učiněných v předchozím průběhu řízení před soudy nižších stupňů nelze považovat za uvedení důvodů, pro které se rozhodnutí odvolacího soudu napadá (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

K jednotlivým (pro výsledek dovolacího řízení rozhodným) právním otázkám pak Nejvyšší soud uvádí následující:

I/ K možnosti správce konkursní podstaty popřít vykonatelnou pohledávku přiznanou věřiteli vůči dlužníku rozhodčím nálezem.

Výkladem ustanovení § 199 insolvenčního zákona (upravujícím možnost popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem) se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 18. července 2013, sen. zn. 29 ICdo 7/2013, na jehož závěrech nemá důvod cokoli měnit a na který v podrobnostech odkazuje. Tam na dané téma uzavřel, že:

1/ Smysl úpravy obsažené v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona je spolehlivě rozpoznatelný již ze zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona, který projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 4. volebním období 2002 - 2006 jako tisk č. 1120. Pravidlo obsažené v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona (v rozhodném znění) bylo obsaženo v § 199 odst. 3 osnovy, přičemž podle zvláštní části důvodové zprávy (k § 198 a § 199 osnovy), „v § 199 osnova výrazně omezuje právo správce nebo věřitelů popírat vykonatelné pohledávky. Vykonatelná pohledávka může vzniknout (i účelově být „vyrobena“), aniž by proběhlo jakékoli (soudní či jiné) řízení (např. prostřednictvím notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti), jež by ústilo v rozhodnutí o této pohledávce; vykonatelné rozhodnutí též může být přijato, aniž by mu předcházelo jakékoli důkazní řízení opodstatňující závěr o existenci a správnosti výše této pohledávky (může jít např. o platební rozkaz, o rozsudek pro zmeškání nebo o rozsudek pro uznání). To je důvod pro zachování práva popřít i takovou pohledávku. (...) Nejde-li o případ podle tohoto ustanovení (rozuměj podle ustanovení § 199 odst. 2 osnovy, jež se nakonec do insolvenčního zákona nedostalo), lze jako důvod popření vykonatelné pohledávky založené rozhodnutím uplatnit (podle § 199 odst. 3) jen skutečnosti, které v řízení, jež předcházelo vykonatelnému rozhodnutí, neuplatnil dlužník; současně se zapovídá popření takové pohledávky jen pro jiné právní posouzení věci popírajícím (potud osnova vychází z toho, že chyb v právním posouzení věci se nelze nikdy beze

zbytku vyvarovat)“.

2/ Obecně tedy platí, že (ve shodě s dikcí § 199 odst. 2 insolvenčního zákona) u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu (příslušným orgánem tu může být nejen soud, ale např. též orgán veřejné správy nebo rozhodce anebo rozhodčí soud) lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí. Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz) nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání). Pro úspěch takového popření bude naopak určující, zda skutečnosti, které dříve neuplatnil dlužník, jsou způsobilé změnit výsledek „sporu o pohledávku“ (právě ony jsou důvodem ve výsledku jiného právního posouzení věci); tedy, že v porovnání se skutečnostmi, které dlužník dříve uplatnil, jsou skutečnosti, které dříve uplatněny nebyly, rozhodující příčinou pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel nemá vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku (spor o pravost) nebo pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel má vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku v určité (výrokem rozhodnutí určené) výši (nižší, než je výše přihlášené vykonatelné pohledávky) [spor o výši].

3/ Pravidlo, podle kterého u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu nemůže být důvodem popření její pravosti nebo výše „jiné právní posouzení věci“ (§ 199 odst. 2 část věty za středníkem insolvenčního zákona), typově dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci (tedy, nejsou-li důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, nebo takové skutečnosti sice byly uplatněny, ale v porovnání s dřívějším rozhodnutím nevedly ke změně skutkových závěrů) měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, učinil příslušný orgán. Může jít např. o situaci, kdy příslušný orgán přiznal věřiteli pohledávku vůči dlužníku jako plnění ze smlouvy, ač plnění mělo být přiznáno jako náhrada škody nebo jako bezdůvodné obohacení nebo o situaci, kdy příslušný orgán sice správně určil (pojmenoval) právní normu, podle které měl být posouzen zjištěný skutkový stav věci, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (...). Přitom je zjevné, že chybné právní posouzení věci příslušným orgánem mohlo vést k přiznání pohledávky věřiteli vůči dlužníku tam, kde by „jiné“ (správné) právní posouzení věci vedlo k závěru, že pohledávka není po právu, nebo že nemá být přiznána v celé požadované výši.

4/ Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne.

Pro danou věc lze tedy především uzavřít, že režim přezkoumání vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím „příslušného orgánu“ se i podle judikatury Nejvyššího soudu uplatní i pro vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem rozhodce nebo rozhodčího soudu. Vedlejší účastník vskutku přílehavě poukázal na absurdní důsledek opačného názoru (podle kterého by vykonatelná pohledávka přiznaná věřiteli vůči dlužníku pravomocným soudním rozhodnutím přezkoumatelná byla, leč stejná pohledávka přiznaná věřiteli vůči dlužníku pravomocným rozhodčím nálezem nikoli).

Řečené platí tím více, že podle ustanovení § 28 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení (v rozhodném znění) rozhodčí nález, který nelze přezkoumat podle § 27, nebo u něhož marně uplynula lhůta k podání žádosti o přezkoumání podle § 27, nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný. Nabývá-li rozhodčí nález „účinku pravomocného soudního rozhodnutí“, pak je logicky i proto přezkoumatelný v insolvenčním řízení stejně, jako samo

„pravomocné soudní rozhodnutí“.

Argumentace (údajnou) „konkurencí titulů“ (tím, že vedle sebe budou stát pravomocné zamítavé soudní rozhodnutí v tomto incidenčním sporu a pravomocný rozhodčí nález) je zjevně nepřiléhavá. Na tom, že vzájemný vztah věřitele a dlužníka je v mimoinsolvenčních poměrech rozřešen pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu (jež mezi nimi nebo jejich právními nástupci nadále vytváří překážku věci pravomocně rozsouzené), se výsledkem incidenčního sporu o popřené vykonatelné pohledávce ničeho nemění. Ve shodě s ustanovením § 201 odst. 4 insolvenčního zákona (v rozhodném znění) však jsou rozhodnutí insolvenčního soudu o pravosti, výši nebo pořadí pohledávek účinná vůči všem procesním subjektům „uvnitř“ insolvenčního řízení (v jeho průběhu), což poskytuje ostatním věřitelům dlužníka příležitost vyhnout se (při úspěšném popření pohledávky, lhostejno, zda vykonatelné) tomu, aby na jejich účet (k jejich tíži) byla v insolvenčním řízení poměrně uspokojena též pohledávka vzniklá jen proto, že dlužník v příslušném řízení nedbale hájil svá práva (nebo je nehájil vůbec) nebo pohledávka „účelově vyrobená“ ve spolupráci s dlužníkem (srov. výše citovanou důvodovou zprávu).

Možnosti popřít vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem pak nebrání ani to, že strany rozhodce případně výslovně pověří k tomu, že může spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti (§ 25 odst. 3 zákona o rozhodčím řízení). Kromě toho platí, že co do úsudku, zda rozhodčí nález obsahuje „právní posouzení věci“, není určující, jak jej rozhodce „mohl odůvodnit“ (že jej mohl odůvodnit zásadami spravedlnosti), nýbrž jak jej rozhodce „skutečně odůvodnil“. Dovolatelova výhrada v dotčeném směru je tudíž právně bezcenná již proto, že ačkoli rozhodce tuto možnost měl (podle článku VII. smlouvy o převodu cenných papírů), „zásadami spravedlnosti“ zkoumaný rozhodčí nález neodůvodnil (rozhodčí nález byl vydán proto, že podle rozhodce nastala fikce uznání nároku ve smyslu § 114b o. s. ř., takže bylo možné rozhodnout o věci podle tohoto uznání).

II/ K tomu, zda rozhodčí nález obsahuje právní posouzení smlouvy o převodu cenných papírů.

Jak bylo řečeno výše, rozhodčí nález byl koncipován (za přiměřeného použití § 114b o. s. ř.) v podstatě stejně jako rozsudek pro uznání ve smyslu § 153a odst. 3 o. s. ř., čemuž odpovídá též způsob, jakým byl odůvodněn (ve smyslu § 157 odst. 3 o. s. ř. v odůvodnění rozsudku pro uznání nebo rozsudku pro zmeškání uvede soud pouze předmět řízení a stručně vyloží důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání). Přitom Nejvyšší soud zdůrazňuje, že pro jeho další úvahy není rozhodné, zda takto rozhodčí nález odůvodněn být mohl či měl (nejde o věcný přezkum rozhodčího nálezu), nýbrž to, že takto odůvodněn byl.

V již citovaném rozsudku sp. zn. 29 ICdo 7/2013 pak Nejvyšší soud ozřejmil, že u rozsudků pro uznání a pro zmeškání se právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být takový rozhodnutí vydána) promítá v předem definovaném a zákonem omezeném typu odůvodnění (§ 157 odst. 3 o. s. ř.). Z tohoto rozhodnutí se rovněž podává, že závěr soudu, že i ohledně věřitelem požadovaného nároku lze o věci rozhodnout rozsudkem pro uznání, v sobě zahrnuje též úsudek, že takto přiznávaný nárok neodporuje právním předpisům (§ 153a odst. 2, § 99 odst. 2 věta první část věty za středníkem o. s. ř.). Takový úsudek je současně postačující pro závěr, že rozsudek pro uznání obsahuje právní posouzení věci ohledně přiznaného nároku.

V dané věci měl rozhodce (podle obsahu rozhodčího nálezu) „z předložených důkazů za prokázané, že právní vztah mezi stranami sporu vznikl na základě smlouvy o převodu cenných papírů“. Závěr rozhodce, že ohledně věřitelem (S. V.) požadovaného nároku (na zaplacení kupní ceny s příslušenstvím tvořeným smluvním úrokem z prodlení a smluvní pokuty podle smlouvy o převodu cenných papírů) lze o věci rozhodnout rozhodčím nálezem pro uznání (podle fikce uznání nároku), v sobě tudíž zahrnuje též úsudek, že takto přiznávaný nárok neodporuje právním předpisům (§ 153a

odst. 2, § 99 odst. 2 věta první část věty za středníkem o. s. ř.). Takový úsudek je současně postačující pro závěr, že zkoumaný rozhodčí nález obsahuje právní posouzení věci ohledně přiznaných částek.

Úsudek odvolacího soudu, že žalobce se žalobou nedomáhá jiného právního posouzení věci, neboť rozhodce v rozhodčím řízení nezkoumal platnost smlouvy o převodu cenných papírů, tedy ve světle výše formulovaných závěrů nemůže obstát.

Podstatné nicméně je, zda důvody popření pravosti vykonatelné pohledávky pravomocně přiznané rozhodcem vsutku tkví v nepřijatelném „jiném právním posouzení věci“ (§ 199 odst. 2 část věty za středníkem insolvenčního zákona) nebo ve skutkových námitkách, které dlužník neuplatnil v rozhodčím řízení, jež předcházelo vydání rozhodčího nálezu (§ 199 odst. 2 část věty před středníkem insolvenčního zákona).

Platnost písemného právního úkonu není vždy závislá jen na skutečnostech podávajících se z listiny, v níž je zachycen (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2008, sp. zn. 21 Cdo 4841/2007, uveřejněného pod číslem 71/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Důvody neplatnosti se mohou podávat z řady jiných skutečností, které (nebyly-li uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí, z něž vzešla vykonatelná pohledávka) mohou být důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky (§ 199 odst. 2 část věty před středníkem insolvenčního zákona) jako skutečnosti způsobilé změnit výsledek „sporu o pohledávku“ (právě ony jsou důvodem ve výsledku jiného právního posouzení věci); srov. opět rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 ICdo 7/2013, jak z něj bylo citováno výše.

Takovou „skutečností“ může být i to, že před uzavřením smlouvy o převodu cenných papírů bylo dlužníku doručeno usnesení o nařízení exekuce, takže platilo generální inhibitorium ve smyslu ustanovení § 44 odst. 7 exekučního řádu (v rozhodném znění). Námitka týkající se neplatnosti smlouvy o převodu cenných papírů v důsledku porušení generálního inhibitoria dlužníkem, je tudíž (bez zřetele k tomu, že může vést k následnému jinému právnímu posouzení věci) námitkou skutkovou (§ 199 odst. 2 část věty před středníkem insolvenčního zákona), neboť se opírá o skutečnosti týkající se nařízení exekuce na majetek dlužníka a doručení usnesení o nařízení exekuce, jež vyvolalo generální inhibitorium.

V rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. března 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008, uveřejněném pod číslem 84/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 84/2011“) nicméně Nejvyšší soud vysvětlil, že porušení generálního inhibitoria nemusí za všech okolností způsobovat neplatnost právního úkonu. Uzavřel totiž, že je-li zastavena exekuce, aniž jí byl postižen majetek, s nímž povinný nakládal v rozporu s generálním inhibitorem ve smyslu ustanovení § 44 odst. 7 zákona č. [120/2001](#) Sb. ve znění účinném do 31. října 2009, považují se úkony, jimiž povinný s tímto majetkem nakládal za trvání exekuce, za platné.

V dotčeném ohledu je napadené rozhodnutí po stránce právní neúplné, neboť odvolací soud nikterak nezkoumal výsledek exekučního řízení, z něž vzešel zákaz, jehož porušení bylo podkladem pro závěr o neplatnosti smlouvy o převodu cenných papírů.

Z napadeného rozhodnutí rovněž není zřejmé, proč závěr o neplatnosti smlouvy o převodu cenných papírů (podle které převedl S. V. na dlužníka 100 kusů akcií emitenta společnosti A) nevedl (při stejném skutkovém základu) k posouzení, zda a v jakém rozsahu má dovolatel vůči dlužníku pohledávku z titulu bezdůvodného obohacení získaného dlužníkem plněním z neplatného právního úkonu (§ 451 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku); byť v takovém případě by zjevně nemohly být přiznány nároky z titulu smluvní pokuty a smluvených úroků z prodlení. Srov. k tomu

ohledně identity skutku v přihlášce pohledávky např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2003, sp. zn. 29 Cdo 1089/2000, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročník 2003, pod číslem 35, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. července 2008, sp. zn. 29 Odo 742/2006, uveřejněný pod číslem 38/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2009, sp. zn. 29 Cdo 506/2007 (jakkoli jde o judikaturu ustavenou při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání, její závěry jsou mutatis mutandis uplatnitelné též pro přihlášku pohledávky do insolvenčního řízení).

III. K ustanovení § 231 insolvenčního zákona.

Podle ustanovení § 231 insolvenčního zákona (jež od přijetí insolvenčního zákona nedoznalo změn) insolvenční soud není vázán rozhodnutím jiného soudu či jiného orgánu, kterým v průběhu insolvenčního řízení došlo ke zjištění neplatnosti právního úkonu týkajícího se majetku nebo závazků dlužníka, ani jiným způsobem tohoto zjištění (odstavec 1). V průběhu insolvenčního řízení posoudí neplatnost takového právního úkonu pouze insolvenční soud, a to buď jako otázku předběžnou nebo v incidenčním sporu, jehož předmětem je tato otázka. Žalobu v tomto sporu mohou podat účastníci insolvenčního řízení s výjimkou dlužníka, nejde-li o dlužníka s dispozičními oprávněními, insolvenční správce a státní zástupce. Žalobcem nebo žalovaným musí být vždy insolvenční správce (odstavec 2). Je-li k neplatnosti právního úkonu nutné, aby ten, kdo je takovým úkonem dotčen, se jeho neplatnosti dovolal, může tak učinit i insolvenční správce (odstavec 3).

Pro úplnost zbývá dodat, že ustanovení § 231 insolvenčního zákona v podobě citované shora v žádném směru neřeší otázku platnosti právních úkonů posuzovaných při přezkoumání pohledávek popřených co do pravosti, výše nebo pořadí (lhostejno, zda vykonatelných) v insolvenčním řízení (neklade takovému přezkoumání žádné meze). Jeho cílem je pouze zajistit, aby otázka platnosti právního úkonu, jež je určující pro příslušnost majetku dlužníka do jeho majetkové podstaty nebo pro identifikaci závazků dlužníka, nebyla v průběhu insolvenčního řízení účelově vytěšňována (určovacími žalobami podle § 80 písm. c/ o. s. ř., podávanými u obecných soudů) mimo rámec procedur nastavených insolvenčním zákonem k řešení těchto otázek (aby např. nedocházelo k tomu, že incidenční spor o příslušnost určitého majetku do majetkové podstaty dlužníka, zahájený podáním vylučovací žaloby, bude blokován řízením vedeným u obecného soudu o určovací žalobě týkající se některé z otázek, již má v onom incidenčním sporu řešit insolvenční soud jako otázku předběžnou).

Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že napadené rozhodnutí neobstalo v rovině právní ohledně úsudku o povaze námitky, na které spočívá popěrný úkon insolvenčního správce, dále mlčí o otázce, jejíž zodpovězení je významné pro závěr o neplatnosti smlouvy o převodu cenných papírů (osud exekučního řízení, z něž vzešlo generální inhibitorium) a pomíjí možné posouzení nároku ze smlouvy v režimu bezdůvodného obohacení.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.), včetně závislých výroků (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)